

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 19 stycznia 2022 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym
oraz niektórych innych ustaw**

(druk nr 614)

I. Cel i przedmiot ustawy

Zasadniczym celem nowelizacji jest dostosowanie regulacji zawartych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych, z uwzględnieniem sytuacji na rynku pracy. Przyjęte rozwiązania mają w szczególności zachęcić osoby wykluczone społecznie do podjęcia aktywnych działań przez uczestnictwo w zajęciach organizowanych przez centrum integracji społecznej (zwane dalej „CIS”) w celu zdobycia kompetencji i kwalifikacji umożliwiających podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Zmiany wprowadzane do ustawy o zatrudnieniu socjalnym zmierzają do:

- 1) poprawy sytuacji uczestnika CIS, między innymi przez podniesienie wysokości świadczenia, uelastycznienie czasu uczestnictwa w CIS, wydłużenie okresu uczestnictwa, przyznanie dodatkowych dni wolnych od zajęć i podniesienie górnego limitu premii motywacyjnej;
- 2) usprawnienia funkcjonowania CIS, w szczególności przez rezygnację z przesłanki ubóstwa przy kierowaniu do uczestnictwa w CIS, umożliwienie zakładania CIS i klubów integracji społecznej przez spółdzielnie socjalne osób fizycznych, umożliwienie realizacji usług z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej, w ramach funkcjonującego CIS, w innej gminie, przyznanie kierownikowi CIS prawa do kwalifikacji uczestnika do dalszego uczestnictwa w zajęciach CIS, a także zmiany

w zakresie sprawozdawczości klubów integracji społecznej, w tym umożliwienia ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru sprawozdania;

- 3) ułatwienia zatrudnienia absolwentów CIS przez pracodawców, w szczególności w ramach instytucji zatrudnienia wspieranego;
- 4) umożliwienia uczestniczenia w zajęciach prowadzonych przez kluby integracji społecznej osobom posiadającym ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 5) wprowadzenia nowych możliwości udzielania wsparcia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w szczególności w ramach resortowych programów na rzecz rozwoju podmiotów zatrudnienia socjalnego;
- 6) zwiększenia liczby członków Rady Zatrudnienia Socjalnego.

Ustawa nowelizuje ponadto:

- 1) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – wprowadzona zmiana przesądza, że do zadań własnych gmin należy wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie nie tylko CIS, ale również klubów integracji społecznej (art. 2);
- 2) ustawę z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji – w celu zapewnienia waloryzacji kwoty miesięcznej uprawniającej do otrzymania świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (art. 3);
- 3) ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych – w celu zapewnienia ciągłości finansowania instrumentów służących ochronie miejsc pracy i wsparciu przedsiębiorców w 2022 r. i latach następnych (art. 4);
- 4) ustawę z dnia 15 lipca 2020 r. o Polskim Bonie Turystycznym – poprzez wydłużenie do 31 grudnia 2022 r. terminu na przekazanie przez ZUS Polskiej Organizacji Turystycznej danych zgromadzonych w systemie teleinformatycznym (art. 5).

W przepisach intertemporalnych przesądzono między innymi, że:

- 1) wnioski o przyznanie statusu CIS, przyznanie dotacji na pierwsze wyposażenie CIS, a także skierowanie do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez CIS, złożone

i nierozpatrzone przed dniem wejścia w życie ustawy będą rozpatrywane na podstawie przepisów dotychczasowych;

- 2) osoby, które rozpoczęły uczestnictwo w zajęciach CIS przed dniem wejścia ustawy w życie będą miały prawo do dodatkowych dni wolnych od zajęć, a także prawo do świadczenia integracyjnego w przypadku niezdolności do uczestniczenia w zajęciach wskutek choroby potwierdzonej przez lekarza, nieprzekraczającej 21 dni;
- 3) umowy o skierowanie do pracy po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w CIS, zawarte przed dniem wejścia w życie ustawy, będą realizowane na dotychczasowych zasadach;
- 4) członkowie Rady Zatrudnienia Socjalnego powołani przed dniem wejścia w życie ustawy będą pełnić swoje funkcje do czasu upływu kadencji, na którą zostali powołani.

Ustawa wejdzie w życie zasadniczo po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia z wyjątkiem przepisów:

- 1) dotyczących zmiany zakresu danych zamieszczanych w rejestrze jednostek posiadających status CIS – wejdą one w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy;
- 2) zwiększających wysokość świadczenia integracyjnego w okresie uczestniczenia w zajęciach w CIS (w tym w okresie próbnym) – wejdą one w życie z mocą od dnia 1 stycznia 2022 r.;
- 3) wprowadzających zmiany w specustawie COVID-19 dotyczących ciągłości finansowania instrumentów służących ochronie miejsc pracy w 2022 r. – wejdą one w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;
- 4) wprowadzających zmiany w specustawie COVID-19 zmierzających do zapewnienia ciągłości finansowania wsparcia dla przedsiębiorców w formie dotacji na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej – wejdą one w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z mocą od dnia 22 grudnia 2021 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 46. posiedzeniu w dniu 13 stycznia 2022 r. Projekt ustawy (druk sejmowy nr 1834) pochodził z przedłożenia rządowego. Marszałek Sejmu w dniu 9 grudnia 2021 r. skierowała projekt ustawy do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Komisja po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu ustawy na

posiedzeniu w dniu 11 stycznia 2022 r. wniosła o jego uchwalenie w brzmieniu zawartym w sprawozdaniu (druk sejmowy 1901). Na etapie prac w Komisji dokonano rozszerzenia zakresu pierwotnego przedłożenia, uzupełniając projekt ustawy o zmiany w ustawie z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (art. 3), ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji (art. 4) oraz w ustawie z dnia 15 lipca 2020 r. o Polskim Bonie Turystycznym (art. 5). Ponadto uzupełniono przepisy intertemporalne, a także zróżnicowano terminy wejścia w życie niektórych regulacji.

Na etapie drugiego czytania zostało zgłoszonych 7 poprawek, z których żadna nie uzyskała poparcia Sejmu. Za uchwaleniem ustawy opowiedziało się 431 posłów, 10 posłów było przeciw, nikt nie wstrzymał się od głosowania.

III. Uwaga ogólna

Należy zwrócić uwagę, że na etapie prac sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny w następstwie przyjęcia poprawek dokonano istotnego rozszerzenia zakresu pierwotnego przedłożenia. Projekt ustawy został uzupełniony o zmiany w:

- 1) ustawie z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, zmierzające do określenia zasad waloryzacji kwoty miesięcznej uprawniającej do otrzymania świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (art. 3 noweli oraz związany z nim przepis intertemporalny art. 13);
- 2) ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, zmierzające do zapewnienia ciągłości finansowania instrumentów służących ochronie miejsc pracy i wsparciu przedsiębiorców w 2022 r. i latach następnych (art. 4);
- 3) ustawie z dnia 15 lipca 2020 r. o Polskim Bonie Turystycznym, mające na celu wydłużenie do 31 grudnia 2022 r. terminu na przekazanie przez ZUS Polskiej Organizacji Turystycznej danych zgromadzonych w systemie teleinformatycznym (art. 5).

Zakres poprawki Sejmu, podobnie jak zakres poprawki Senatu, jest ograniczony. Ograniczenia wynikają z Konstytucji (przede wszystkim art. 118 i art. 119). Problematyka zakresu poprawki Sejmu była niejednokrotnie przedmiotem analizy dokonywanej przez Trybunał Konstytucyjny. Swoją pogląd w sprawie wyraził on w szeregu orzeczeń (por. wyrok z 24 marca 2004 r. (K 37/03), wyrok z 24 marca 2009 r. (K 53/07), wyrok z 7 listopada 2013 r. (K 31/12)).

Przepis art. 119 ust. 1 Konstytucji stanowi, że Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach. Zdaniem TK, wymóg rozpatrywania projektów ustaw przez Sejm w trzech czytaniach oznacza konstytucyjny nakaz, by podstawowe treści, które znajdują się ostatecznie w ustawie przebyły pełną drogę procedury sejmowej, tak by nie zabrakło czasu i możliwości na przemyślenie przyjmowanych rozwiązań i zajęcie wobec nich stanowiska. W ocenie TK, nakazowi temu sprzeciwia się takie stosowanie procedury poprawek, które pozwala na wprowadzenie do projektu nowych, istotnych treści na ostatnich etapach procedury sejmowej.

Trzeba mieć na względzie, że zgodnie z orzecznictwem TK (por. w szczególności wyrok TK z dnia 16 kwietnia 2009 r. (P 11/08)), poprawki zgłaszane na etapie sejmowego postępowania ustawodawczego powinny pozostawać w związku z projektem złożonym w Sejmie przez wnioskodawcę, przy czym więź ta powinna mieć wymiar nie tylko formalny, ale i merytoryczny, polegający na tym, że konkretne poprawki odnoszące się do projektu powinny pozostawać w odpowiedniej relacji z jego treścią, zmierzając do modyfikacji pierwotnej treści projektu.

Mając na względzie powyższe, należy stwierdzić, że przepisy art. 3–5 oraz art. 13 noweli mogą budzić wątpliwości co do zgodności z art. 118 ust. 1 oraz art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji ze względu na to, że zostały wprowadzone do ustawy bez dochowania trybu wymaganego dla postępowania ustawodawczego w Sejmie.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę, że przepis art. 13 ust. 2 noweli, który nakłada na Prezesa ZUS obowiązek ogłoszenia w 2022 r. podlegającej waloryzacji kwoty uprawniającej do uzyskania świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, **niezwłocznie po ogłoszeniu niniejszej ustawy**, będzie mógł być zrealizowany dopiero po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia. W myśl art. 14 noweli (przepis o wejściu ustawy w życie) zarówno przepis art. 3, wprowadzający zmiany w ustawie o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, jak

i związany z nim art. 13, wejdą w życie po upływie standardowej 14–dniowej *vacatio legis*.
Być może przepisy te powinny wejść w życie w terminie wcześniejszym np. z dniem następującym po dniu ogłoszenia ustawy.

Iwona Kozera-Rytel

Główny legislator